

Den antiimperialistiska enhetsfronten

Följande dokument har utarbetats av den dåvarande rörelsen **Rörelsen för en Revolutionär Komunistisk International** (idag representerad i Sverige av *Arbetarmakt*). Det tar upp den **förstalinistiska Kommunistiska Internationalens diskussioner om kommunisters förhållningssätt till borgerligt och småborgerligt ledda rörelser som befinner sig på konfliktkurs med imperialismen i koloniala och halvkoloniala länder – en diskussion som fortfarande är relevant för klasskampen inte bara i enskilda länder utan hela regioner som Mellanöstern, områden vars historia starkt präglats och fortfarande präglas av imperialistiska intressen.**

1. Kommunisters taktik i förhållande till borgerligt och småborgerligt ledda rörelser som kommer i strid med imperialismen utformades i allt väsentligt vid Kommunistiska Internationalens (KI) andra kongress. Lenins teser förde fram möjligheten att bilda en *"allians"* med dessa krafter på två villkor. För det första att de i praktiken ledde en kamp mot imperialismen och för det andra att en sådan allians inte satte upp några restriktioner för kommunisternas självständiga aktivitet med syfte att organisera arbetarna och bönderna mot imperialismen. Teserna utsådde inga illusioner om vare sig beredvilligheten eller förmågan hos den *"nationalrevolutionära"* rörelsen att föra kampen till slutet, att bryta imperialismens strupgrepp. De betonade att det var nödvändigt att föra *"en beslutsam kamp"* mot att utmåla dessa rörelser i kommunistiska färger. Självständig propaganda, organisation och handling var nödvändiga därför att den nationella bourgeoisin skulle vackla och kompromissa i kampen mot imperialismen.

2. Enhetsfronttaktiken i den koloniala och halvkoloniala världen utvecklades mer fullständigt på KI:s fjärde kongress. Dess utveckling var en del av diskussionen och utarbetandet av enhetsfronttaktiken som genomfördes mellan tredje och fjärde kongressen, särskilt i förhållande till de socialdemokratiska partierna och deras fackföreningar i Europa. Under perioden omedelbart efter den ryska revolutionen, och under den revolutionära kris som grep Europa efter första världskriget, fanns det liten stimulans för att utveckla bolsjevikernas praktik 1917 till en allmänt tillämpbar taktik för KI, eftersom de socialdemokratiska ledningarnas inflytande föreföll vara nära sitt sammanbrott. *"Om vi"*, som Trotskij sade, *"anser att partiet står i begrepp att erövra makten och arbetarklassen kommer att följa det, då uppstår inte frågan om enhetsfronten."* Inom KI var skapandet av kommunistiska partier, byggandet av sovjeter och det väpnade upproret de uppgifter som stod i centrum i en revolutionär situation. Det stod emellertid klart 1921 att denna revolutionära situation var förbi. Kapitalismen hade, med hjälp och assistans från de förrädiska socialdemokratiska och fackliga ledarna, lyckats uppnå en temporär stabilisering. KI insåg och erkände den förändrade situationen och reformismens styrka i Västeuropa och lanserade enhetsfronttaktiken vid tredje kongressen under parollen *"Till massorna"*. Efter denna kongress utvecklade EKKI [Kommunistiska Internationalens Exekutivkommitté] den taktik som blev känd som enhetsfronten.

3. Den proletära enhetsfronten var en taktik eller en rad sammanhängande taktiska förhållningssätt som syftade till att vinna arbetarklassens massa till den revolutionära kommunismen, det revolutionära partiets program och proletariatets diktatur. Inte bara genom propaganda utan genom handling, i kamp: *"Endast genom att kommunisterna förstår att ställa sig i spetsen för proletariatets kamp, endast därigenom att de befordrar denna kamp, kan de i verkligheten vinna stora massor av proletariatet för kampen om diktaturen."* (Teser om taktiken, Tredje världskongressen) Som en taktik var enhetsfronten underordnad detta strategiska mål. Att förvandla enhetsfronten från en taktik till en strategi, där dess upprättande (eller bevarande när den redan upprättats) blir det beständigt långsiktiga målet, kan bara leda till likvideringen av det revolutionära programmet; en nödvändig konsekvens av fortsättandet av en långsiktig allians med partier eller organisationer som inte är revolutionära.

4. Oavsett den gemensamma enhetsfrontsmetod som underbygger både den proletära enhetsfronten och den antiimperialistiska enhetsfronten, finns det betydelsefulla skillnader mellan dem. Den proletära enhetsfronten i en imperialistisk nation vilar på enhet i handling från arbetarnas organisa-

tioner och partier. Kommunisterna kämpar inom sådana enhetsfronter, hur begränsade de än är, för att utveckla den gemensamma kampens krav genom användningen av övergångskrav till en kamp för att störta kapitalismen. Detta nödvändiggör kampen för att utveckla enhetsfronten, i akuta perioder av klasskamp, till sovjeterna och kampen för arbetarregeringen. Den antiimperialistiska enhetsfronten utvecklas emellertid på området för minimikrav eller demokratiska krav – kampen mot imperialistisk dominans, för nationellt oberoende och nationell enhet, för demokrati och demokratiska rättigheter. I denna kamp strävar den att dra in inte bara arbetarnas organisationer, utan småbourgeoisernas organisationer – särskilt organisationer för bönder, småföretagare i städerna, de fria yrkena, lärare, etc – och till och med delar eller element ur själva den nationella bourgeoisien, överallt där den senare drivs att göra motstånd mot imperialismen genom massornas tryck. Kommunisternas kamp för att vinna arbetarna, fattigbönderna och städernas småbourgeoisie till den socialistiska revolutionens perspektiv, omvandla kampen för demokrati och mot imperialismen till en kamp mot kapitalismen och för proletariats diktatur, måste, i den utsträckning som den är framgångsrik, bryta upp och ersätta den antiimperialistiska enhetsfronten. Kampen för att vinna massorna från de borgerliga och småborgerliga ledarna och deras partier, kampen för att skapa arbetarsovjeterna i städerna och sovjeterna för fattigbönder och lantarbetare på landsbygden, är en del av kampen för en arbetar- och bonderegering: en regering där bönderna brutit med sina borgerliga och småborgerliga ledare och vunnits till att stödja proletariats diktatur.

5. Enhetsfronten är genom själva sin karaktär en temporär överenskommelse. Nio gånger av tio, där det inte finns några särskilt fördelaktiga styrkeförhållanden eller en gynnsam politisk situation, kommer de reformistiska eller nationalistiska ledarna att vägra och göra sitt yttersta för att förhindra sina medlemmar att delta. Där den ingås kommer det att vara kring tydliga, exakta och begränsade mål i verklig kamp. Dess primära mål är inte att framställa gemensam propaganda (om det vore så, skulle den vara ett propagandablock och inte en enhetsfront) utan agitation kring enhetsfrontens handlingsmål.

6. KI gjorde klart att enhetsfronten inte bara var en *"appell till ledarna"*, ännu mindre var det ett förslag för en rent parlamentarisk kombination eller ett parlamentariskt block: *"Enhetsfronten innebär sammanslutning av alla arbetare, oavsett om de är kommunister, anarkister, socialdemokrater, oberoende eller partilösa, eller till och med kristna arbetare, mot bourgeoisien. Med ledarna om de så vill, utan ledarna om de förblir likgiltigt stående vid sidan, och i trots mot ledarna och mot ledarna om de saboterar arbetarnas enhetsfront."* (EKKI, april 1922) Således var appellen för enhetsfronten både *"upp- och nedifrån"*. Men *"Enhetsfrontstaktikens verkliga framgång växer fram nedifrån, från arbetarmassornas eget djup."* (Tesar om taktiken, fjärde världskongressen)

7. Ingåendet av en enhetsfront innebär inte för ett ögonblick en överenskommelse att upphöra med kritik. För KI skulle det inte finnas någon diplomatisk tystnad eller överslättande av tidigare eller nuvarande vacklanden och förräderier från de reformistiska ledarna. *"Då kommunisterna underordnar sig **aktionens principer**, ska de ovillkorligen bevara rätten och möjligheten att inte bara före och efter aktionen, utan när så är nödvändigt, också **samtidigt med aktionen** avge sina åsikter om alla arbetarklassens organisationers politik utan undantag."* (EKKI, 28 december 1921) Att dessutom vidmakthålla enhetsfronten i ett block med reformistiska ledare under eller efter ett förräderi i handling, skulle innebära att bli medskyldig. Om det är viktigt att veta när en enhetsfront bör ingås, så är det lika viktigt att veta när den skall brytas och således publicera en omedelbar varning till arbetarna i basen att förräderi är i görningen.

8. Den organisationstyp som är lämplig för enhetsfronten är ett organ för kamp, inte för propaganda för ett program. Som sådan är en fackförening i viss bemärkelse en enhetsfront. En enhetsfront skapar, mer korrekt uttryckt, kamporgan ad hoc som är avpassade till ifrågavarande uppgift. Dessa kan vara strejkkommittéer, aktionsråd och på den högsta nivån, sovjeterna. Sådana organ, som är avgörande för kampen, stärker trycket på de reformistiska ledarna att *"bryta med bourgeoisien"*. En enhetsfront kan därför anta många former, den kan vara extremt episodisk – för en enda demonstration, ett enda möte, en enda strejk – eller den kan vara av en *"högre"* form, som inbegriper en rad

aktioner och överenskommelser – ett militärt block, en basopposition i fackföreningarna som den brittiska ”*minoritetsrörelsen*” på 1920-talet. Vilken form den än tar, är den ett block för handling till försvar för arbetarklassens intressen, i vilket kommunisterna vare sig bojkottar eller begraver sitt eget program, de ”*marscherar separat, slår tillsammans*”.

9. Enhetsfronten är inte begränsad till fackliga försvarsstrider eller utomparlamentarisk kamp. Den förs vidare till valarenan där reformistiska partier dominerar arbetarklassen. Den tar också upp frågan om regeringsparoller. Resolutionen om taktiken vid fjärde kongressen klargör att parollen för en arbetarregering ”*är en oundviklig konsekvens av enhetsfronttaktiken*”. Arbetarklassens delstrider stöter oundvikligen ihop med den kapitalistiska statens strukturer, den aktuella regeringen och dess politik. Kommunisterna måste tillhandahålla samhällsomfattande svar på de problem som arbetarna står inför, de ställer krav på arbetarnas ledare och för fram ett program för en arbetarregering. Men de lämnas inte bara åt sig själva som krav, kommunister kämpar för dem inom arbetarklassens led, både de som tillhör arbetarpartierna och de som är partilösa, i en enhetsfrontskamp för att genomföra dem via arbetarkontroll i fabriker, genom kampen för sovjet, vid generalstrejken, etc.

10. Den antiimperialistiska enhetsfrontens grund vilar på sammanstötningen mellan intressena hos de imperialistdominerade ländernas folk och den imperialistiska bourgeoisien. Imperialismen driver fram industriell utveckling i de imperialistdominerade länderna, men i en förvriden och ensidig form. De imperialistiska bankerna och monopolerna dominerar deras ekonomier, pressar ut överprofiter i form av överförda profiter och ockerräntor på återbetalningar av lån. De påtvingar sina restriktioner på ekonomierna genom de imperialistiska agenturerna som Internationella Valutafonden, Världsbanken, etc och oundvikligen, på grund av omöjligheten att demokratiskt påtvinga sådana pålagor under en längre period, i allians med de mest reaktionära elementen som är bundna till imperialismen – militärhierarkin och jordoligarkin. Kravet på ”*självständig ekonomisk utveckling*”, lindrandet av skulder, statskapitalistisk industrialisering, protektionism, jordreform och konstitutionell demokrati, återspeglar behoven hos de delar av bourgeoisien och småbourgeoisien som lider mest av den imperialistiska dominansens tvångströja. Dessa krav kan leda till episodiska sammanstötningar mellan halvkolonins bourgeoisie och den imperialistiska bourgeoisien (eller dess agenter inom landet), som i fallet med kampen mot Somoza i Nicaragua.

11. På grund av bourgeoisiens svaghet i den halvkoloniala världen, i vilken viktiga delar av den är ekonomiskt bundna till imperialistiskt kapital, och betydelsefullast, på grund av dess rädsla för massornas revolutionära mobilisering, som hotar dess eget styre likaväl som imperialisternas, är det emellertid endast undantagsvis som den leder eller kastar sin tyngd bakom seriösa strider mot imperialismen. I många länder under 1900-talet har ledningen för antiimperialistiska rörelser därför fallit i småbourgeoisiens händer. Men i den stora majoriteten av fall har dess program blivit troget bourgeoisiens program, trots försöken att lura arbetarna genom att klä sig i socialistiska eller kommunistiska färger – Nyereres ”*afrikanska socialism*”, Mugabes och den etiopiska Dergens ”*marxism-leninism*”, FSLN:s sandinism, etc.

12. Där bourgeoisien eller delar av den, eller småbourgeoisien ger sig in i en kamp med imperialismen, är den tvingad att luta sig mot massan av arbetare och bönder. I sådana fall är det kommunisternas plikt att ge sig in i en sådan kamp vid dessa krafterns sida. Den antiimperialistiska enhetsfronten syftar till att i kampen bryta de borgerliga och småborgerliga nationalisternas grepp över massorna. Kommunisterna står vare sig vid sidan på ett sekteristiskt sätt eller gömmer undan sin kritik av dessa ledningar eller de mål för vilka de kämpar. Till skillnad från folkfronten, som är en koalition av flera klasser som *underordnar* arbetarklassens intressen bourgeoisiens program, inskränker sig den antiimperialistiska enhetsfronten till konkreta gemensamma aktioner, specifika överenskommelser som för kampen mot imperialisterna framåt, inom vilka kommunisterna behåller friheten både till kritik och propaganda. Sådana enhetsfronter kommer troligen, på grund av de borgerliga och småborgerliga nationalisternas kompromissroll, att vara extremt episodiska och temporära. Det kan inte vara fråga om att anpassa kampparollerna till vad som betraktas som

acceptabelt för bourgeoisien, för att inte tala om att ”*reservera en plats*” i enhetsfronten.

13. De slutsatser som Trotskij drog för den internationella vänsteroppositionen av den kinesiska revolutionen 1923–27 var inte att den antiimperialistiska enhetsfrontens taktik måste överges utan att dess opportunistiska förvanskning ledde till katastrof. Under Bucharins och Stalins ledning hade taktiken berövats sitt revolutionära innehåll. Det kinesiska kommunistpartiet övergav sin självständighet och grävde ner sig inom det borgerliga Kuomintang. Det hade under Kominterns vägledning framställt Kuomintangs ledning i kommunistiska färger, prisat dess antiimperialistiska anspråk och övergav all kritik av den. Det hade bojkottat de krav från arbetarna och bönderna som hotade att bryta dess allians med bourgeoisien. Det hade förvandlat den antiimperialistiska enhetsfronten till en folkfront som överlämnade det kinesiska proletariatet i kontrarevolutionens händer.

14. Stalin och Bucharin fick hjälp med detta genom avsaknaden av klarhet i de regeringsparoller som fördes fram av KI i diskussionen av den antiimperialistiska enhetsfrontstaktiken. Den kinesiska revolutionen visade att parollen för ”*proletariatets och böndernas demokratiska diktatur*” inte bara var överflödigt utan kapabel att förvrängas till en uppmaning till ett separat borgerligt stadium i revolutionen. I detta avseende blev parollen, med Trotskijs ord, en ”*snara*” kring proletariatets hals. Den förutsatte att en borgerlig lösning på kampen mot imperialismen var det mål som proletariatet kämpade för med enhetsfronten. De kinesiska händelserna bekräftade åter nödvändigheten av den permanenta revolutionens perspektiv, kampen för sovjeter och arbetar- och bonderegeringen. Ett sådant perspektiv innebär inte att den antiimperialistiska enhetsfronten bara kan ingå kring sådana krav. I nederlagsperioder eller där massorna framträder ur långa diktaturperioder kan enhetsfronten mycket väl vara en överenskommelse kring demokratiska krav, yttrande- och församlingsfrihet, frigivning av alla politiska fångar etc. Kampen för en demokratisk konstituerande församling kan bli ett viktigt mål för en antiimperialistisk enhetsfront där den utgör en del av kampen för att störta en imperialiststött diktatur. Kampen för expropriering av godsägarna och en jordrevolution skulle uppträda som centrala delar i kampen för en sådan församling i större delen av den imperialistdominerade världen. Kampen för dessa krav förs framför allt för att stärka självständigheten hos arbetarklassen och dess organisationer vid sidan av bönderna – via demonstrationer, strejker, kampkommittéer, sovjetliknande organisationer, etc.

15. Den antiimperialistiska enhetsfronten förutsätter inte på något sätt stöd till så kallade ”*anti-imperialistiska regeringar*”. Kommunisterna ger inget stöd till borgerliga regeringar. Vi stödjer varje seriös *handling* som sådana regeringar vidtar mot imperialistiska intressen, t.ex. nationaliseringar eller exproprieringar av imperialistiska tillgångar. Kommunisterna stöder och deltar i militära aktioner mot imperialismen, t.ex. i Nicaragua mot Contras och amerikanska rådgivare, i Argentina mot Storbritannien beträffande Malvinasöarna, och kämpar i en sådan kamp för arbetarnas beväpning, för demokratiskt kontrollerade arbetarmiliser. På samma sätt kan kommunisterna, där den politiska kampen når stadiet av inbördeskrig mot en diktatur, ingå en militär enhetsfront, överallt där det är möjligt som en självständig väpnad styrka som accepterar en gemensam disciplin i strid, ingår överenskommelser under en gemensam disciplin, med målet att ingå en enhetsfront kring gemensamma kampmål – omedelbara val till en konstituerande församling, legalisering av fackföreningar och strejker, etc. Vi erkänner att militära block är en form av enhetsfronten – en form som kvalitativt inte skiljer sig från enad handling för politiska mål, ”*krig är inget annat än politikens fortsättning med andra medel*”. När vi manar till militär seger för sådana rörelser som FMLN, FSLN, etc, som kämpar mot imperialismen, dess agenter eller en diktatur, normalt sett en paroll som reses där inbördeskriget eller den revolutionära krisen har nått ett avgörande stadium, godkänner vi inte segern för deras politiska program. Inom en sådan enhetsfront kämpar vi för vårt program, för att bryta loss arbetarna och bönderna från de borgerliga och småborgerliga ledningarna och slå in på vägen med kampen för en arbetar- och bonderegering.

16. Det är därför inte tillåtet att ge den antiimperialistiska enhetsfronten regeringsform, eftersom proletariatet inte delar målet med en gemensam regering med borgerliga krafter. Medan vi kan ansluta oss till en gemensam kamp för sammankallandet av en konstituerande församling till-

sammans med småborgerliga och även borgerliga krafter, förblir arbetar- och bonderegeringen vår regeringsparoll. Ingen bourgeoisie kommer att tolerera en verklig arbetarregering, dvs. en regering som vilar på de beväpnade arbetarna och tjänar deras omedelbara och historiska intressen, och proletariatet får under inga omständigheter stödja sina egna utsugares regering. Varje regering som gör anspråk på att stå "över klasserna" eller representera "folket som helhet" är ett bedrägeri. Proletariatet kan försvara eller eftersträva en demokratisk regim, använda demokratiska paroller i den utsträckning som de mobiliserar för kamp mot en diktatur och för arbetarnas, fattigböndernas och den förtryckta småbourgeoisins rättigheter. Men en sådan kamp och sådana paroller får aldrig lyftas upp till ett avgränsat eller självbegränsande stadium. Sovjeter måste ersätta det friaste parlamentet, och arbetardiktaturen den demokratiska republiken. Från det ögonblick som demokratiska rättigheter vunnits – *de facto* likaväl som *de jure* – blir de en arena för proletariatets kamp för makten.

Rörelsen för en Revolutionär Kommunistisk International

November 1986

Översatt ur: *Permanent Revolution* nr 5, våren 1987

Tryckt i: *Teser om enhetsfronten, valtaktiken och den antiimperialistiska enhetsfronten*. Arbetarmakt 1994

Lästips

[Kominterns andra kongress](#), "Teser och supplement i nationalitets- och kolonialfrågan"

[Kominterns fjärde kongress](#), "Teser i Orientfrågan"

Komintern: [Den proletära enhetsfronten](#)

Trotskij, [Övergångsprogrammet](#), särskilt avsnittet "De underutvecklade länderna och programmet av övergångskrav" (nätversion s. 27 f)